

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 A STUDY OF ACADEMIC ADMINISTRATION IN ACTIVE LEARNING INSTRUCTION IN THE CHATURAMIT LAT YAO SCHOOL GROUP, LAT YAO DISTRICT, NAKHON SAWAN PROVINCE, BASED ON THE FOUR BASES OF SUCCESS

¹ศาริณี ขจิต Sarinee Khajad ²พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ Phrakhrusrisutthammaniwit

³วรกฤต เกื่อนช้าง Worrakrit Thuenchang

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: jewjame2011@gmail.com

Article Received: July 28, 2026. Revised: August 28, 2026. Accepted: August 30, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ตามหลักอิทธิบาท 4 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ตามหลักอิทธิบาท 4 แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 97 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่างใช้การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาารายด้านทั้ง 5 ด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Learning ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา แบบ Active Learning ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุ 36 - 45 ปี มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี และ 16 - 20 ปี มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี 6 - 10 ปี 21 - 25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป ในด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ Active

Learning การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชั้นเรียน พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, การจัดการเรียนการสอน, อิทธิบาท 4

Abstract

This research article aims to (1) study the state of academic administration in Active Learning instruction based on the Iddhipada 4 (Four Bases of Success); and (2) compare the opinions of school administrators and educational personnel regarding academic administration in Active Learning instruction based on the Iddhipada 4, classified by personal factors. This quantitative research utilized questionnaires administered to a sample of 97 participants. The data were analyzed using descriptive statistics, namely frequency, percentage, mean, and standard deviation. Differences were compared using a t-test and one-way ANOVA. When statistically significant differences were found, pairwise comparisons were performed using the Least Significant Difference (LSD) method.

The research findings revealed that (1) the overall state of academic administration in Active Learning instruction of the Chaturasmit Lat Yao School Group in Lat Yao District, Nakhon Sawan Province, based on the Iddhipada 4, was at the highest level. When considering each of the five aspects individually, all were at the highest level: educational supervision, measurement, evaluation, and credit transfer, development of Active Learning processes, research for improving educational quality in schools, and Active Learning instruction in schools, respectively. (2) The comparison results classified by personal factors showed that respondents with different genders, positions, and educational levels did not have statistically significant differences in their overall opinions at the 0.05 level. However, respondents with different ages and work experience showed statistically significant differences in their overall opinions at the 0.05 level. Specifically, respondents aged under 35 and 36–45 years had higher mean opinion scores than those aged 45 years and over, and those with 11–15 years and 16–20 years of work experience had higher mean opinion scores than those with less than 5 years, 6–10 years, 21–25 years, and 26 years or more of work experience. Regarding environmental factors, namely training to build teachers' understanding of Active Learning instruction, the use of technology in Active Learning instruction, and knowledge sharing within the classroom—no statistically significant differences in overall opinions were found in any of the aspects at the 0.05 significance level.

Keywords: Academic Administration, Active Learning Instruction, The Four Bases of Success (Iddhipada 4)

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 และใช้โรงเรียนทั่วไป ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโดยตรง และมีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้หลักสูตรฉบับดังกล่าวนี้ได้ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2554 มีจุดดีหลายประการ เช่น หลักสูตรช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจนคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาไปสู่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวและข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

งานบริหารวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษาและเป็นงานที่สำคัญมากที่สุดในโรงเรียนที่บุคลากรทุกคนที่เข้าร่วมโดยผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานการศึกษาและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับฐานันท์ กันยา และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ (2558) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษา คือ มีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดจะต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่ดีทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียนจึงจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพมีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้ดี โดยผู้วิจัยได้นำขอบข่ายของงานบริหารวิชาการ จำนวน 5 ด้านดังต่อไปนี้มาทำการวิจัย 1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา และนำหลักธรรมอริยบท 4 คือธรรมแห่งความสำเร็จ โดยยึดหลักธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ 1) ฉันทะ คือความรักความพอใจในงาน เพราะฉะนั้นจึงต้องสำรวจตนเองก่อนว่า มีความชอบหรือศรัทธางานด้านใด แล้วมุ่งไปในเส้นทางนั้น 2) วิริยะ คือความขยันหมั่นเพียรกับงานที่มี งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียร ความวิริยะจึงเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่จะนำคุณไปสู่ความสำเร็จได้ 3) จิตตะ คือเอาใจใส่รับผิดชอบกับงานที่ทำ จิตใจที่จดจ่อกับงานล้วนเกิดผลดีต่องานที่ทำ จิตตะเป็นธรรมะที่แสดงถึงสติ ความรอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมา 4) วิมังสา คือการพิจารณาพิเคราะห์และใช้ปัญญาตรวจสอบงานการพิจารณาพิเคราะห์ หมายความว่า ทำงานด้วยปัญญาด้วยสมมติ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2564)

ในปัจจุบันมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันอีกรูปแบบหนึ่ง คือการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning การเรียนการสอนแบบ Active Learning คือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิด เกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการคือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์ และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการ เรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (receive) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (co-creators) ดังนั้น Active Learning จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้ แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พุทธิภูมิ, 2558)

โรงเรียนในกลุ่มจตุรมิตรลาดยาว ของอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบไปด้วยโรงเรียนขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีทั้งหมด 13 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 12 โรงเรียน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ครูผู้สอนมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้างาน ซึ่งจะมีภาระงานสอนเป็นหลัก อาจจะขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการบริหารงาน อีกทั้งโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จะไม่สามารถเน้นในเรื่องของวิชาการได้อย่างเต็มที่ สิ่งหนึ่งที่เป็นเป้าหมายสำคัญ คือใช้การจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดหรือการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงๆ ปลุกฝังให้นักเรียนเกิดทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประกอบอาชีพของตนได้ ประสบการณ์ที่ได้รับมักเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

จากรายงานตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ประจำปีงบประมาณ 2567 และรายงานการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ประจำปีงบประมาณ 2567 ตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมให้ครูและผู้เรียน ร่วมกันจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนจากการได้ลงมือปฏิบัติและการฝึกทักษะด้วยตนเอง ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดทักษะในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในด้านวิชาการและทักษะประสบการณ์ การเรียนรู้ของนักเรียนตามจุดประสงค์ ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว จึงควรให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดมากขึ้น เพื่อให้การบริหารเป็นไปมีประสิทธิภาพมากขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักหลักอิทธิบาท4 เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูผู้สอน สถานศึกษารวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักกฤษฎีบท 4
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักกฤษฎีบท 4 ตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งสิ้น 126 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักกฤษฎีบท 4 และการบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ จากวารสาร ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 3) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาว่ามีความครอบคลุมหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 – 0.8 5) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.796 6) ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักกฤษฎีบท 4 โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ
 3. การวิเคราะห์ข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาวในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4

ที่	การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4	แปลผล			
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา แบบ Active Learning	4.83	0.33	มากที่สุด	5
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Learning	4.85	0.36	มากที่สุด	3
3	การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.89	0.34	มากที่สุด	2
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.84	0.37	มากที่สุด	4
5	การนิเทศการศึกษา	4.92	0.30	มากที่สุด	1
ภาพรวม		4.87	0.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Learning ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาแบบ Active Learning ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุ 36 - 45 ปี มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี และ 16 - 20 ปี มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี 6 - 10 ปี 21 - 25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป ในด้านปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชั้นเรียน พบว่า มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 5 ด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาแบบ Active Learning ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยได้มีการนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เน้นการพัฒนาช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนนำผลการจัดการเรียนการสอนมาวัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนาในเป็นไปในทิศทางที่ดี ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นของครูและนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภา ตันติชูเวชศาสตร์ (2566) ที่พบว่า การนิเทศภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรจะเป็นส่วนที่นำมามาตรฐานการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของชยพล ดีอ่อน และธีระภัทร ประสมสุข (2565) ที่พบว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Active Learning ของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นโยบายเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และด้านส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทาง Active Learning ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาวในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม พบว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน โดยเพศชายมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาวมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูทั้งเพศชายและเพศหญิงได้รับนโยบาย แนวทางและการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning อย่างเท่าเทียมกัน ส่งผลให้มีความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ลักษณะงานด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกเพศมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาค ทั้งในการวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผล จึงทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรี วรรณไพเราะ (2568) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และวุฒิการศึกษามี

ความคิดเห็นต่อไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศกรณ์ พูลชัยวัฒนะ และอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี (2566) ที่พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและประสบการณ์การทำงาน ในรายด้าน 3 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา ด้าน 5 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี กับ 11 -15 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่โดยรวมและรายด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ อายุเจริญและคณะ (2568) ที่พบว่า บริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษากาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่ากลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุ 36-45 ปี มีระดับความคิดเห็นสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าอายุเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อมุมมองและการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวิชาการดังกล่าว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีประสบการณ์การทำงาน ความคุ้นเคยกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการเปิดรับแนวคิดใหม่ที่แตกต่างกัน โดยบุคลากรที่มีอายุน้อยอาจมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้สมัยใหม่จึงมีแนวโน้มที่จะเห็นความสำคัญและให้การยอมรับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในระดับที่สูงกว่า ขณะที่บุคลากรที่มีอายุมากอาจยึดถือรูปแบบการสอนแบบดั้งเดิมหรือมีความระมัดระวังต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาพร สุขเกษม (2563) ที่พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning แตกต่างกัน โดยครูที่มีอายุน้อยมีความพร้อมในการปรับตัวและยอมรับนวัตกรรมการสอนใหม่ๆ ได้ดีกว่าครูที่มีอายุมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประภัสสร วงษ์สุวรรณ (2561) ที่พบว่า ตัวแปรด้านอายุมีผลต่อระดับความคิดเห็นของครูในการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะและวิมังสา อันส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษากาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ผลการอภิปรายพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในกลุ่มดังกล่าวมีการกำหนดนโยบาย แนวทาง และเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้บุคลากรทุกตำแหน่งได้รับทราบและปฏิบัติตามแนวทางเดียวกันอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ กันยาประสิทธิ์ (2565) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาท จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและ

ครูผู้สอนต่างได้รับการอบรมพัฒนาและมีการปฏิบัติงานร่วมกันในกระบวนการเดียวกันจึงทำให้มีความเข้าใจและมีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศักดิ์ แห่งธรรม และคณะ (2568) ที่พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษามีความเข้าใจและรับรู้บทบาทดังกล่าวในทิศทางเดียวกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษากิจการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน ผลการอภิปรายพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีและผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาวในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย แนวทางและเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่ชัดเจนและเป็นระบบ รวมทั้งมีการถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวปฏิบัติให้แก่บุคลากรทุกระดับอย่างทั่วถึง ผ่านการประชุม การอบรม และการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บุคลากรไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาใดก็สามารถรับรู้ เข้าใจและปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐริยา ภาธรธณฤต (2565) ที่พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้อย่างถูกต้องโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทุกระดับการศึกษาต่างผ่านการอบรมและพัฒนาความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในแนวทางเดียวกัน จึงทำให้มีความเข้าใจในระดับที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอังคณา สุวรรณเสน (2559) ที่พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าบุคลากรจะมีวุฒิการศึกษาในระดับใดย่อมมีความเข้าใจและรับรู้ต่อการบริหารงานวิชาการในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเป็นไปตามแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการศึกษากิจการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการอภิปรายพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวิชาการดังกล่าว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจและความคุ้นเคยกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์มากอาจมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน มีโอกาสผ่านการอบรมหรือการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องจึงมีความเข้าใจในกระบวนการและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยอาจอยู่ในช่วงของการเรียนรู้และปรับตัวส่งผลให้ระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐริยา ภาธรธณฤต (2565) ที่พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้าน Active

Learning แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานในช่วงระยะต่างกันย่อมมีมุมมองและการรับรู้ต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning แตกต่างกัน โดยเฉพาะบุคลากรที่อยู่ในช่วงกลางของอายุงานมักมีความกระตือรือร้นและเปิดรับนวัตกรรมการสอนมากกว่าบุคลากรที่มีอายุงานสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนพงษ์ แสงพันธ์ (2566) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างก็มีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติงานส่งผลต่อการรับรู้และมุมมองต่อการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการโดยบุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยกว่ามักมีแนวคิดที่ทันสมัยและมีความพร้อมในการประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่มากกว่าบุคลากรที่มีอายุราชการยาวนาน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยได้รับการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีระดับความคิดเห็นต่อการศึกษารับรู้ทางวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยได้รับการอบรมและเมื่อเปรียบเทียบโดยรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการอภิปรายพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยได้รับการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านดังกล่าวน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่ผ่านการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติของ Active Learning อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น จึงสามารถมองเห็นข้อจำกัด ปัญหา หรือช่องว่างในการดำเนินงานจริงได้ชัดเจนกว่า ส่งผลให้ประเมินระดับความคิดเห็นในภาพรวมต่ำกว่า ในขณะที่ผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรมอาจมีการรับรู้ในเชิงภาพรวม หรือมีความคาดหวังเชิงบวกต่อการดำเนินงาน จึงให้ระดับความคิดเห็นที่สูงกว่า อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโดยรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยและไม่เคยได้รับการอบรมมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า แม้ระดับคะแนนเฉลี่ยจะมีความแตกต่างกันบ้างแต่ยังไม่มากพอที่จะส่งผลให้เกิดความแตกต่างในเชิงสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีฉวี ภาธรธณฤต (2565) ที่พบว่า บุคลากรที่มีพื้นฐานและการได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ผ่านกลไกการนิเทศภายใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้บุคลากรทุกคนมีความเข้าใจในแนวทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเคยผ่านการอบรมโดยตรงมากหรือน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณภา นันทะแสง และคณะ (2568) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อสถานศึกษามีบรรยากาศการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพที่ชัดเจนและสม่ำเสมอแล้ว บุคลากรในทุกระดับย่อมรับรู้และมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน โดยไม่ขึ้นอยู่กับความแตกต่างส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีระดับความคิดเห็นต่อการศึกษการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจอธิบายได้ว่า แม้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะมีระดับหรือรูปแบบการใช้เทคโนโลยีที่แตกต่างกัน แต่การดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ยังคงอยู่ภายใต้กรอบนโยบาย แนวปฏิบัติ และเป้าหมายเดียวกันของสถานศึกษา ส่งผลให้บุคลากรมีความเข้าใจและทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชญาดา ฝ่ายไทย (2568) ที่พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทาง และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแม้จะมีความแตกต่างด้านการใช้เทคโนโลยี แต่การบริหารงานวิชาการยังคงดำเนินไปในทิศทางเดียวกันตามนโยบายและเป้าหมายของสถานศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2566) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นแกนสำคัญ โดยเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการดังกล่าว ไม่ใช่ปัจจัยชี้ขาดที่ทำให้ความเข้าใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning แตกต่างกัน บุคลากรที่ใช้เทคโนโลยีในระดับใดย่อมสามารถรับรู้และเข้าใจหลักการและแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ได้ในทิศทางเดียวกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชั้นเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีระดับความคิดเห็นต่อการศึกษการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจอธิบายได้ว่า แม้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะมีระดับหรือรูปแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชั้นเรียนที่แตกต่างกัน แต่การดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ยังคงอยู่ภายใต้กรอบนโยบาย เป้าหมาย และแนวปฏิบัติเดียวกันของสถานศึกษา ส่งผลให้บุคลากรมีความเข้าใจและมุมมองต่อการบริหารงานวิชาการไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดาพร วิริยะอ่องศรี และวิรัชพัชร วงศ์วัฒนเกษม (2566) ที่พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งยืนยันแนวโน้มที่ว่าความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล รวมถึงลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่างกัน มิได้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในภาพรวมแต่อย่างใด

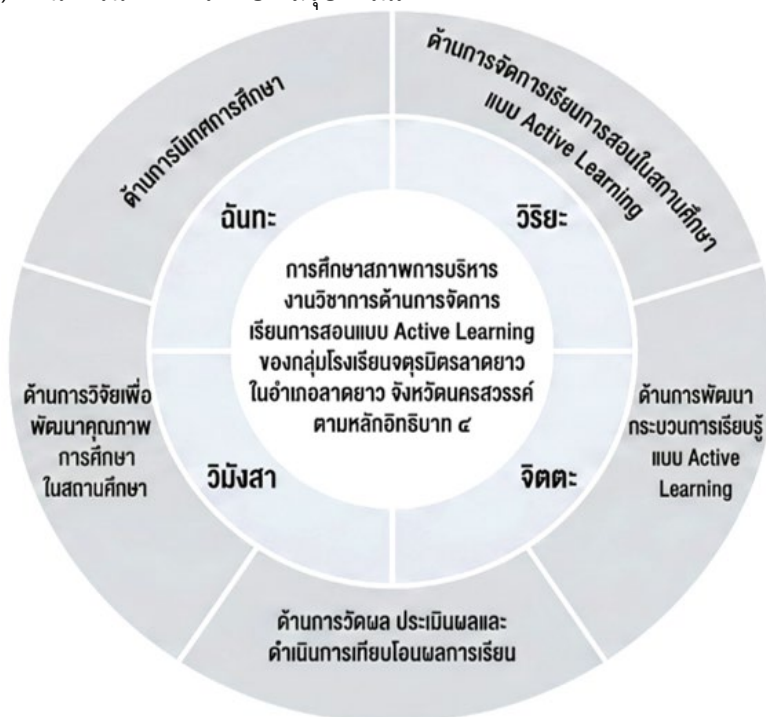
องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาวในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 อธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายไว้ คือ การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ในอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4

วงกลมชั้นที่ 2 ได้แก่ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ และ 4) วิมังสา

วงกลมชั้นที่ 3 การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรลาดยาว ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาแบบ Active Learning 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Learning 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา แบบ Active Learning ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมี “ฉันทะ” หรือความพึงพอใจและเห็นคุณค่าในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยสร้างแรงจูงใจผ่านการยกย่อง เชิดชูผลงานและการเปิดพื้นที่ให้ครูได้แสดงศักยภาพในการออกแบบการเรียนรู้ นอกจากนี้ควรพัฒนา “จิตตะ” ให้ครูมีความตั้งใจ เอาใจใส่และมุ่งมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ครูสะท้อนผลการสอนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Learning ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม “วิริยะ” หรือความเพียรพยายามในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศติดตาม และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาวัตรกรรมการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการใช้ “วิมังสา” โดยให้ครูมีการตรวจสอบ วิเคราะห์ และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการพัฒนา “จิตตะ” ให้ครูมีความละเอียดรอบคอบ เอาใจใส่และมีความรับผิดชอบในการวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายและสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง พร้อมทั้งส่งเสริม “วิมังสา” โดยให้ครูนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ตรวจสอบและใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน รวมถึงพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนให้มีความเหมาะสม ยืดหยุ่นและเป็นธรรมต่อผู้เรียน

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม “วิริยะ” ให้ครูมีความเพียรพยายามในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีข้อจำกัดด้านเวลาและภาระงาน โดยสถานศึกษาควรสนับสนุนทั้งด้านองค์ความรู้และทรัพยากรที่จำเป็น ควบคู่กับการใช้ “วิมังสา” โดยให้ครูมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์และสะท้อนผลจากงานวิจัย เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้าง “ฉันทะ” ให้ครูเห็นความสำคัญของการนิเทศในฐานะกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ โดยเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่ให้คำแนะนำอย่างสร้างสรรค์และเป็นมิตร ไม่ใช้การตรวจสอบเพียงอย่างเดียว พร้อมทั้งใช้ “วิมังสา” ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนิเทศ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูและปรับปรุงการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่มีต่อผลลัพธ์ของผู้เรียน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ควรศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการสนับสนุนการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อดิจิทัลหรือระบบบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3 ควรขยายขอบเขตการวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างในระดับที่กว้างขึ้น เช่น กลุ่มโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือระดับจังหวัด/ภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ตามหลักอิทธิบาท 4 ในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อค้นพบที่มีความครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชญาดา ฝ้ายไทย. (2568). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 16(2), 274 – 294.
- ชยพล ดีอ่อนและธีระภัทร ประสมสุข. (2564). การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Active Learning ของสถานศึกษาศูนย์ เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลุ่มน้ำลำปาง อำเภอปางมะผ้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่.
- เชษฐชาย วรณประพันธ์. (2564). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ฐานันท์ กันยา และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์. (2558). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ณัจฉริยา ภาธรธฤต. (2568). การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณัฐดาพร วิริยะอ่องศรี และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2566). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก เขตพัฒนาการศึกษาลำปลายมาศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา, 2(1), 81 – 93.
- ทิพวรรณ กันยาประสิทธิ์. (2565). การบริหารงานวิชาการเชิงบูรณาการหลักอิทธิบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 2(7), 27-35.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภาพร สุขเกษม. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างอายุและประสบการณ์ของครูกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 14(2), 45–62.
- ประภัสสร วงษ์สุวรรณ. (2561). การบริหารจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พงศกรณ์ พูลชัยวัฒน์ และอัจฉราวรรณ จันทร์เพ็ญศรี. (2566). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตชลบุรี 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 3(1), 30-43.
- พัชรภา ตันติชูเวชศาสตร์. (2566). ผู้ดูแลระบบระบบควบคุมการศึกษาภายในที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาในอำเภอบางเลนจังหวัดนครปฐม. วารสารสมาคมพัฒนาการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 7(2), 1-18.

- พัฒนพงษ์ แสงพันธ์. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- วรรณภา นันทะแสง และคณะ. (2568). การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(2), 590-602.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2557). เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่อง คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2564). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 43. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. แหล่งที่มา <https://www.nsw2.go.th/wp/wp-content/uploads/2024/06/รายงานผลการดำเนินงานปี-66.pdf> สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567.
- สุดารัตน์ อายุเจริญ และคณะ. (2568). การบริหารการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดส ำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. วารสารเสียงธรรมจากมหายาน, 11(2), 422*436.
- สุนทรี วรรณไพเราะ. (2568). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วารสารวิจัย มข, 13(1), 107-109.
- อดิศักดิ์ แห่งธรรม, พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์ และสมาน อัสวภูมิ. (2568). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 7(2), 171-187.
- อังคิรา สุวรรณเสน, บรรจง เจริญสุข และวรรณะ บรรจง (2559). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารงาน วิชาการโรงเรียนเอกชน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์, 8(2), 139-153.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.